

skal stemme overens med den Sværgendes religiøse Anskuelse paa den Maade, at han kan udtale den med personlig Sandhed, thi det er dette, der indeholdes i den høitærede Formands Skrivelse til mig. Seg skal gaa ind paa denne Opfattelse, fordi jeg netop er mig bevidst, at jeg med personlig Sandhed har kunnet udtale den Paaberaabelse, som Eden indeholder. Den høitærede Formands Skrivelse til mig begynder med at erklære efter en Indledning, at „Det kan fra Folkethingets Side ikke anses for ønskeligt, at der af noget Medlem aflægges Ed efter en Formular, hvis sværgende Del mangler Betydning for den, der aflægger Eden.“ Jeg er derfor i Tvivl om, hvad disse Ord betyde. „Den sværgende Del af Eden“ synes mig egentlig talt at være selve Eden. Segtan ikke begribe, hvorledes denne Del skal kunne udfyldes fra Eden selv, thi i Ex. de Ord „jeg lover og sværger at holde Rigets Grundlov“ forekommer mig, hvis Noget skal kaldes den sværgende Del, netop at være denne Del. Dette maa være temmelig rimeligt, eftersom der er Lande, hvor den hele Edsformular indskrænker sig til: „jeg sværger“. I de Lande maa da ialtsald dette være den sværgende Del. Men jeg antager, at der ved disse Ord kun er ment Paaberaabelsen. Der følger derfor: „Hvis jeg modtager Edsformularen tilbage med Deres Underkrift, tør jeg derfor antage, at de har med personlig Sandhed kunnet udtale den Paaberaabelse, som Eden efter den nævnte Formular indeholder“. Den høitærede Formand udtaler saaledes, at han „tør“ antage. Ja, naturligvis, han turde slet intet Andet. Den høitærede Formand synes at have glemt, at disse Ord: „saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord“, som Eden indeholder, og som skulle være Paaberaabelsen, albrig nogenstunde have modtaget en saadan kirkelig og theologisk Fortolkning, at de skulle være afpassede efter en særlig kristelig Tro. Seg kan bevise det til Modsatte, nemlig, at disse Ord altid have været affattede saaledes, at den Sværgende har havt fuld Ret til at underlægge dem sine religiøse Anskuelse, forklare dem saaledes, at de blive overensstemmende med hans Anskuelse, thi denne Ed er bleven underkrevet baade af Christne, Jøder og Fritenkere. De Christne, som have underkrevet Eden, maa have forstaaet ved disse Ord: „saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord“, den treenige Gud og det nye Testamente, om ikke det gamle med; men den Jøde, der har underkrevet denne Ed, har dog sandelig ikke ment det Samme. Han har ment med „Gud“ Jehovah og med „det hellige Ord“ det gamle Testamente, selvfølgelig han ment noget helt Forskjelligt fra, hvad den Christne mener (Modsigelse). Seg forsikrer, at der er ikke nogen Jøde, som ikke vil underkrive, hvad jeg her siger, at han med „Gud og hans hellige Ord“ har ment noget helt Forskjelligt fra, hvad de Christne mene dermed. Endelig have Fritenkere underkrevet Eden. Seg

kan nævne et Exempel, som er meget bekendt. Professor Brøchner, paa hvis personlige Hæderlighed jeg ikke tror, at Noget efter hans Død vil vove at sætte en Næt, saa lidt som, da han levede, har underkrevet denne Ed som Folkethingmand. Han har altsaa underlagt Eden sin religiøse Anskuelse som Fritenker. Det Samme har jeg gjort. Jeg har ganske simpelt underlagt Ordet „Gud“ det Gudsbegreb, som jeg har, jeg har forstaaet „det hellige Ord“ som λόγος: Alfornuften, som de Verden beherskede Ideer, som jeg anerkender for hellige Ord. Og, hvis man endelig vil henge sig i, at der staar „saa sandt hjælpe mig“, saa vil jeg spørge, om nogenstunde i denne Ed noget Medlem er blevet afsættet en Erklæring om, hvorledes han tænkte sig dette Forhold, denne Hjælp, som skulde komme til ham fra Gud og hans hellige Ord. Jeg vil i Almindelighed henvise til, at jeg naturligvis har forstaaet det saaledes, at jeg vil anse mig for at have krenket Alt, hvad jeg anser for høit og helligt i Livet, hvis jeg brød Eden, og naar jeg saa med personlig Sandhed har underkrevet denne Ed, kan jeg ikke tillade Noget at udtale en Tvivl om, hvilken Betydning den har for mig; ikke Nogensomhelst. Denne Sag har saaledes to Sider. Den ene er en personlig lige overfor mig, idet jeg føler mig krenket ved de Ord, som den høitærede Formand har brugt i et Brev til mig; thi disse Ord kunne daarlig forstaaes paa anden Maade, end om en Mand vilde sige til en anden Mand, der staar i Begreb med at afgive en Forsikring: Bogt Dig, at Du ikke lyver, og det forekommer mig ikke, at Noget har Ret til at sige det til mig. Jeg vil gjerne tro, at den høitærede Formand ikke har villet fornærme mig, men det kunde meget let se ud, som om disse Ord — det erede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) opfattede dem paa samme Maade som jeg — indeholdt en Fornærmelse. Nu har ganske sikkert den høitærede Formand det Hverv at vaage over Thingets Værdighed, men det forekommer mig, at han har glemt, at ogsaa jeg er en Part af dette Thing, et Mindretal, det allerringeste Mindretal, men ganske vist dog en Folkerepræsentant ligesom de Andre, og naar derfor den høitærede Formand efter min Opfattelse har krenket min Værdighed som Folkerepræsentant, har jeg svaret saa afvisende, som jeg gjorde, fordi jeg vilde vise, at naar man har stillet mig blot, stillede jeg mig selv som Folkerepræsentant høit. Men Sagen har dernæst en anden Side. Det forekommer mig, at, dersom man anerkender den høitærede Formands Fremgangsmaade i denne Sag, saa aabner det i Fremtiden en Mulighed for, at Formanden overtager en Art Inspektionshverv overfor Medlemmerne, at han forhører dem om deres religiøse Anskuelse, hvis de forekomme ham mistænkelige, og det synes mig neppe, det høit Thing vil kunne billige. I hele denne Sag fore-